

HĂRȚILE LITERATURII. FRONTIERE, MARGINI, LITERATURI DE GRANIȚĂ

TIMIȘOARA, 9-11 IULIE 2026

În cadrul sărbătoririi a 70 de ani de învățământ filologic la Timișoara, Universitatea de Vest își propune să găzduiască, în 2026, Congresul anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România. Conferința dorește să creeze contextul unei reflecții asupra frontierelor și literaturilor de graniță, într-un loc care, prin însăși geografia sa, problematizează simultan centrul și marginea. Situată între fostele „centre” imperiale (Viena, Budapesta) și centrul politic și administrativ actual (București), Timișoara a funcționat mult timp ca spațiu interstițial, periferic sau de trecere, dar și ca nod al pluralității culturale (vezi Babeți, 2007, 2008). Proiectele grupului *A Treia Europă* și cercetările comparatiste timișorene au valorizat această poziționare, propunând o lectură a literaturii române și central-europene dinspre margini, dinspre zonele de contact. În acest context, demersul de „geografie literară” al lui Cornel Ungureanu – preocupat de cartografierea literaturilor regionale, de imaginarul Mitteleuropei și de raportul centru/periferie – oferă un cadru de referință privilegiat pentru tema propusă (vezi Ungureanu 2002a, 2002b, 2003-2006, 2023-2024).

Genealogia critică a discuțiilor despre granițe și spațiu în studiile literare este bogată: de la interesul pentru „provincii literare”, rețele, regiuni și „școli” locale (Casanova, 1999; Cornis-Pope & Neubauer, 2004–2010; Moretti, 1998), teoriile socio-spațiale (Lefebvre, 1974) și „încărcătura” (politică, ideologică, afectivă etc. a) spațiului privit mereu în *relație* și într-o dinamică a percepțiilor/ conceptualizărilor/ *trăitului* (Westphal, 2007, 2011; Conkan, 2022; Richardson, 2015; Foucault, 1984), până la studiile spațiale în comparatistică (Soja, 1989, 1996; Tally Jr., 2011, 2013). Ideea că literatura este, structural, un fenomen de traversare de granițe – lingvistice, culturale, geografice, genologice – a fost reluată în teoria literaturii mondiale și în cercetările recente despre literaturi „în circulație” (Damrosch, 2003; Moretti, 2000; Ganguly, 2021), în studiile despre rețelele de difuziune și infrastructurile culturale (Casanova, 1999; Moretti, 2013; Piper, 2018) și în reflecțiile asupra „hărților” literaturii, de la atlase literare la cartografii digitale (Moretti, 1998, 2013; Tally Jr., 2014, Bodenhamer et al., 2015) sau forme imersive de recuperare a experiențialului. În acest context, frontiera nu mai este doar o linie (geo-)politică, ci un dispozitiv imaginar, un loc de negociere a identităților, de creolizări (în sensul utilizat de Pârvolescu, Boată,

2024) și hibridizări. Este un filtru de percepție și reprezentare, iar tensiunile implicate de perspectivele asupra spațiului și a liminalului influențează producția culturală.

Pornind de aici, conferința propune un cadru teoretic deschis, care pune în dialog: studiile spațiale și geocritica; teoriile despre frontieră și „limes” (de la imperii la state-națiune și rețele globale transnaționale de circulație a literaturii); studiile interesate de margini, periferii și semi-periferii; cercetările privind literaturile „mici” și minoritare; precum și reflecțiile privind frontierele interne ale literaturii – între genuri, medii și limbaje. Ne interesează atât reprezentările frontierelor în texte, cât și modul în care textele circulă, se traduc și se re-situează în rețele regionale și globale, ori transgresează mediile.

În acest orizont, propunem patru direcții tematice:

1. Spații literare de frontieră: reprezentarea zonelor de graniță (politică, culturală, confesională), orașe și regiuni de margine, spații de trecere, heterotopii și spații compensative ori deviante și modurile în care acestea modelează narațiunea, vocea, perspectiva.
2. Imaginarul frontierelor „imperiale” (habsburgic, otoman, sovietic etc.): rescrierea memoriei imperiale în literaturi central- și est-europene, tensiuni între moșteniri imperiale și proiecte naționale, nostalgii și resentimente, „zone-tampon” și margini ale imperiilor.
3. Literaturi minoritare: texte produse de comunități etnice, confesionale, lingvistice etc. minoritare; literaturi ale diasporei și exilului; scriituri plurilingve și hibride;
4. Frontiere ale literaturii: treceri între literatură și alte arte (cinema, arte vizuale, muzică), între literar și eseistic, documentar, arhivistic; forme hibride (autoficțiune, docuficțiune) care problematizează limitele canonului și ale instituțiilor literare.

Extinderea acestor tematizări poate permite abordări care intersectează următoarele domenii: studiile memoriei și ale traumatismelor istorice (frontiere, războaie, deportări, migrații); ecocritica și reprezentarea frontierelor de mediu, a peisajelor degradate sau liminale; transgresarea granițelor dintre tehnologic și biologic (cu variațiunile sale) în postantropocen; studiile despre migrație și mobilitate (rute, coridoare, frontiere „invizibile”); cartografii digitale, hărți interactive și arhive literare online.

Invităm contribuții care, din perspective comparatiste, investighează oricare dintre aceste dimensiuni, fără constrângeri privind perioada, spațiul lingvistic sau metoda, cu condiția explicitării instrumentelor teoretice utilizate. Câteva întrebări-ghid pot fi:

- Cum sunt reimaginate frontierele în literatură și arte?
- În ce fel literaturile minoritare și de frontieră reconfigurează harta canonică a literaturii naționale sau regionale?
- În ce mod spațiile liminale – geografice, culturale, lingvistice – produc forme alternative de scriitură?
- Ce se întâmplă cu frontierele literaturii în contextul noilor medii și al formelor hibride de scriitură?

- Cum pot „geografiile literare” – locale, naționale, transnaționale – să ne ajute să regândim locul literaturii în Europa/ lumea de azi?

Așteptăm propuneri de comunicări, până în **15 aprilie 2026**, pe adresa
algr2026@yahoo.com

Propunerile vor cuprinde:

- Numele și afilierea instituțională a autorului
- Titlul comunicării
- Un rezumat de 250 de cuvinte (în limba română sau engleză)
- 5 cuvinte cheie, ordonate alfabetic (în limba română sau engleză)
- Nota bio-bibliografică a autorului (max. 150 cuvinte)

Referințe (selectiv):

- Babeți, Adriana, « Le Banat : un Paradis aux confins », în *Le Banat : un Eldorado aux confins*, textes réunis par Adriana Babeți, coordination éditoriale : Cécile Kovacshazy, Paris, Centre Interdisciplinaire de Recherches Centre-Européennes, Université Paris–Sorbonne (Paris IV), 2007, pp. 13-28.
- Babeți, Adriana, „Literatura – o interfață a culturii urbane a memoriei. Studiu de caz: Timișoara”, în *Banatul din memorie. Studii de caz*, volum coordonat de Smaranda Vultur, Timișoara, Editura Marineasa, 2008, pp. 15-55.
- Boatcă, Manuela; Pârvulescu, Anca, *Creolizarea modernului. Transilvania la răscrucea imperiilor*, Traducere de Ciprian Șiulea, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2024.
- Bodenhamer, David J.; Corrigan, John; Harris, Trevor M. (Eds.), *Deep Maps and Spatial Narratives*, Bloomington and Indianapolis, Indiana University Press, 2015.
- Casanova, Pascale, *La République mondiale des lettres*, Paris, Seuil, 1999 (trad.: *Republica mondială a literelor*, trad. rom. de Cristina Bîzu, Art, 2016).
- Conkan, Marius, „Teorii și practici socio-spațiale: un manifest geocritic”, în Mihaela Ursa, *Comparatismul clujean. Instantaneu în mișcare*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2022, pp. 114-131.
- Cornis-Pope, Marcel & Neubauer, John (eds.), *History of the Literary Cultures of East-Central Europe. Junctions and Disjunctions in the 19th and 20th Centuries*, 4 vols, John Benjamins, 2004–2010.
- Damrosch, David, *What Is World Literature?*, Princeton University Press, 2003.
- Foucault, Michel, « Des Espace Autres », în *Architecture, Mouvement, Continuité*, n " 5, octobre 1984, pp. 46-49.
- Ganguly, Debjani (Ed.), *The Cambridge History of World Literature*, Cambridge, Cambridge University Press, 2021.
- Lefebvre, Henri, « La production de l'espace », în *L'Homme et la société*, N. 31-32, 1974. Sociologie de la connaissance marxisme et anthropologie, pp. 15-32.
<https://doi.org/10.3406/homso.1974.1855>.
- Moretti, Franco, *Atlas of the European Novel 1800–1900*, Verso, 1998.

- Moretti, Franco, „Conjectures on World Literature”, in *New Left Review*, I - 1, January–February 2000, DOI: doi.org/10.64590/hxj.
- Moretti, Franco, *Distant Reading*, London, Verso, 2013.
- Piper, Andrew, *Enumerations: Data and Literary Study*, Chicago University Press, 2018.
- Richardson, Bill (Ed.), *Spatiality and Symbolic Expression: On the links between place and culture*, New York, Palgrave Macmillan, 2015.
- Soja, Edward W., *Postmodern Geographies. The Reassertion of Space in Critical Social Theory*, London, Verso, 1989.
- Soja, Edward W., *Thirdspace. Journeys to Los Angeles and Other Real-and-imagined Places*, Blackwell Publishers, 1996.
- Tally Jr., Robert T. (Ed.), *Geocritical Explorations: Space, Place, and Mapping in Literary and Cultural Studies*, New York, Palgrave Macmillan, 2011.
- Tally Jr., Robert T., *Spatiality*, London and New York, Routledge, 2013.
- Tally Jr., Robert T. (Ed.), *Literary Cartographies: Spatiality, Representation, and Narrative*, New York, Palgrave Macmillan, 2014.
- Ungureanu, Cornel, *Geografie literară. Studii*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2002.
- Ungureanu, Cornel, *Geografia literară a României*, vol. I: *Muntenia*; vol. III: *Ardealul*; vol. IV: *Banatul*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003–2006.
- Ungureanu, Cornel, *Geografia literară a României*, vol. I-II, București, Editura Academiei Române, 2023-2024.
- Ungureanu, Cornel, *Mitteleuropa periferiilor*, Iași, Polirom, 2002.
- Westphal, Bertrand, *La Géocritique. Réel, fiction, espace*, Paris, Éditions de Minuit, 2007 (trad.: *Geocriticism: Real and Fictional Spaces*, Translated by Robert T. Tally Jr., New York, Palgrave Macmillan, 2011).

COMITETUL ȘTIINȚIFIC AL CONGRESULUI

- Prof. dr. Mircea Martin, Universitatea din București, Președinte de onoare
- Prof. dr. Adriana Babeți, Universitatea de Vest din Timișoara
- Prof. dr. Caius Dobrescu, Universitatea din București
- Prof. dr. Adrian Lăcătuș, Universitatea Transilvania din Brașov
- Prof. dr. Angelo Mitchievici, Universitatea „Ovidius”, Constanța
- Prof. dr. Carmen Mușat, Universitatea din București
- Prof. dr. Vasile Spiridon, Universitatea din Bacău
- Prof. dr. Dumitru Tucan, Universitatea de Vest din Timișoara

COMITETUL DE ORGANIZARE A CONGRESULUI

- Prof. dr. Corin Braga, Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj
- Prof. dr. Dana Percec, Universitatea de Vest din Timișoara
- CS I dr. Oana Soare, Institutul de Istoria și Teoria literaturii “George Călinescu” al Academiei Române
- Lect. dr. Roxana Rogobete, Universitatea de Vest din Timișoara

